

**Gemeente
Rotterdam**

Onderwerp: God in de trouwzaal

Cluster: Dienstverlening

Portefeuille: Financiën en Organisatie,
Dienstverlening, Grote Projecten

Portefeuillehouder: Bart-Joost van Rij

Van: D.L. Emmerzaal

Telefoon: 14 010

Uw kenmerk: 25bb003520

Ons kenmerk: M2505-2133 - 25bo005720

Datum: B&W 10 juni 2025

Aan de gemeenteraad

Op 15 mei 2025 stelden R.G.C. Segers-Hoogendoorn (CDA Rotterdam) en T.J. Vonk (ChristenUnie) ons schriftelijke vragen getiteld God in de trouwzaal.

Inleidend wordt gesteld:

Op 15 mei 2025 publiceerde het Reformatorisch Dagblad een artikel onder de zorgwekkende titel 'Rotterdam legt trouwambtenaar ten onrechte beperking op: "Geen enkele verwijzing naar God en geloof"'. Blijkens dit artikel hanteren Rotterdamse buitengewoon ambtenaren regels die uitsluiten dat zo'n BABS in de speech refereert aan God of geloof. De journalist citeert een BABS, die stelt dat in de wet besloten ligt 'dat geloof en staat gescheiden moeten blijven. Daarom mag tijdens huwelijksvoltrekkingen vanuit de burgerlijke gemeente geen enkele geloofsuiting naar voren treden.' Sterker nog: 'Geen enkele verwijzing naar religie in de toespraak is toegestaan.' Gebeurt dat wel, dan heeft dat verstrekende consequenties: 'dan zal de aanwezige ambtenaar van de gemeente Rotterdam de ceremonie subiet afbreken. Het huwelijk wordt dan niet gesloten.'

Hieronder volgt de vraag en onze beantwoording:

Vraag 1:

Klopt het dat er een regel is die stelt dat 'geen enkele verwijzing naar religie in de toespraak [tijdens een huwelijkssluiting] is toegestaan'?

Vraag 2:

Zo ja, hoe is deze regel precies geformuleerd?

Vraag 3:

Zo nee, hoe kan het zijn dat ambtenaren van de gemeente klaarblijkelijk in de veronderstelling zijn dat zo'n regel er wel is?

Antwoord vraag 1 tot en met 3:

Een huwelijksvoltrekking is bovenal een leuke, maar ook serieuze aangelegenheid. Er zijn rechten en plichten aan verbonden, wat betekent dat de procedure zorgvuldig moet plaatsvinden. Regels hieromtrent zijn vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek.

Een van die regels is onder meer dat er 'geen godsdienstige plechtigheden zullen mogen plaats hebben, voordat [...] het huwelijk ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand is voltrokken.'¹ Met andere woorden: de wet kent alleen het burgerlijk huwelijk. Pas nadat het huwelijk ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand is voltrokken, mogen godsdienstige plechtigheden plaatsvinden, zoals een ceremonie ten overstaan van een religieus leider.

De berichtgeving in de media over dat er geen enkele verwijzing naar religie is toegestaan, is stelliger dan wat juridisch is toegestaan, en bovendien stelliger dan wat wij in de praktijk doen. Ter illustratie: voorgaan in gebed is niet aan de Babs en maakt geen onderdeel uit van een burgerlijk huwelijk. Maar feitelijke constatering, bijvoorbeeld hoe men elkaar heeft leren kennen, kunnen logischerwijs wel onderdeel uitmaken van de inleidende toespraak van de Babs. De geldende werkinstructies zijn hierop nageslagen en verduidelijkt.

Voorts wordt door de leden gesteld:

Ook als er geen formele regel is die elke verwijzing naar religie in de toespraak verbiedt, is er blijkens het artikel in het RD wel een praktijk waarin deze gewoonte ontstaan is en wordt voortgezet.

Vraag 4:

In hoeverre wordt elke verwijzing naar religie tijdens de huwelijkssluiting uitgesloten – dus inclusief ook feitelijke opmerkingen zoals 'Het bruidspaar vertelde mij dat ze elkaar hebben ontmoet in de kerk' of 'Jullie vertelden mij hoe belangrijk het geloof in jullie relatie is' - of slechts uitspraken die suggereren dat de ambtenaar of de gemeente Rotterdam zelf een bepaalde religieuze betrokkenheid heeft?

Antwoord:

Zie de beantwoording op de vragen 1 tot en met 3. En in aanvulling daarop: wanneer een aankomend echtpaar gaat trouwen nemen wij contact op met betrokkenen. In dit gesprek leren medewerkers van de gemeente beide personen kennen en worden eventuele wensen besproken. Leuke wetenswaardigheden worden door de buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand meegenomen in de voorbereiding op de ceremonie. Dat kunnen vanzelfsprekend ook zaken zijn zoals door de leden geschetst in deze vraag. Hiermee maken we de ceremonie persoonlijk.

Vraag 5:

In hoeverre wordt ieders verwijzing naar religie tijdens de huwelijkssluiting uitgesloten, of enkel die van hen die tijdens de huwelijkssluiting officieel namens de gemeente Rotterdam optreden? Stel dat een familielid of vriend van het bruidspaar de toespraak verzorgt in plaats van de dienstdoende BABS, en dus niet optreedt namens de gemeente Rotterdam, is een dergelijke verbod dan ook op hun bijdrage van toepassing?

Antwoord:

Men kan er ook voor kiezen om bijvoorbeeld een vriend(in), familielid of bekende Nederlander de voltrekking te laten verzorgen. Deze persoon wordt dan benoemd, na het afleggen van de eed of belofte bij de rechtbank, tot buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand voor één dag, ook wel ééndags Babs.

¹ Zie artikel 68 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Ter voorbereiding op de daadwerkelijke ceremonie, worden zij begeleid door een (buitengewoon) ambtenaar van de burgerlijke stand. De ééndags Babsen dienen zich net als andere (buitengewoon) ambtenaren te houden aan de vastgestelde wettelijke kaders, zie ook de beantwoording van de voorgaande vragen.

Vraag 6:

Klopt het dat de aanwezige ambtenaar van de gemeente, als een dergelijke regel of gewoonte volgens die ambtenaar zou worden geschonden, 'de ceremonie subiet afbreekt' en dat het huwelijk dan niet wordt gesloten?

Vraag 7:

Is dit wel eens voorgekomen?

Vraag 8:

Als het voorkomt, is er dan ruimte voor overleg? Is er bijvoorbeeld ruimte voor het bruidspaar om op dat moment alsnog tot sluiting van hun huwelijk te komen?

Antwoord vraag 6 tot en met 8:

Zoals eerder ook gesteld, is de huwelijksvoltrekking een plechtige aangelegenheid, gebonden aan specifieke regels. In het voorbereidende gesprek wijzen we het aankomend echtpaar ook op de (on)mogelijkheden van de ceremonie. Hiermee voorkomen we eventuele teleurstelling tijdens de ceremonie, of in het ergste geval het onderbreken daarvan. Een ceremonie kan stilgelegd worden, waarna de situatie wordt besproken en opgelost. Hierna wordt de ceremonie weer vervolgd. Een voorbeeld is dat tijdens het geven van het ja-woord iemand 'nee' zegt. Het is aan de Babs om te beoordelen of er sprake is van een grap of serieuze weigering. In het verleden is er geen ceremonie stilgelegd om religieuze aangelegenheden. Het voorbereidend gesprek en begeleiding van de ééndags Babs helpt hier ook bij.

Vraag 9:

Is het college van mening dat de 'straf', namelijk het afblazen van de sluiting van het huwelijk van het bruidspaar, in verhouding staat tot het zogenaamde 'vergrijp', namelijk het verwijzen naar religie in de toespraak tijdens de huwelijksluiting? Zo ja, waarom?

Antwoord:

Het door de leden in deze vraag geschetste voorbeeld is geen reden tot het 'afblazen van de sluiting van het huwelijk'.

Voorts wordt door de leden gesteld:

In het artikel van het RD wordt hoogleraar religie, recht en samenleving prof. dr. Sophie van Bijsterveld aangehaald. Zij stelt naar ons inzien terecht: 'Als een bruidspaar het geloof belangrijk vindt, is er helemaal niets op tegen om dat, net zo goed als andere interesses, in de huwelijks toespraak te noemen. Met het benoemen is helemaal niets mis en daarmee wordt ook het karakter van de burgerlijke huwelijksluiting geen geweld aangedaan.'

Vraag 10:

Wat is de bedoelde reikwijdte van de regel of gewoonte om geen enkele verwijzing naar religie tijdens de huwelijksluiting toe te staan: sluit het enkel verwijzingen naar religie uit, of ook naar andere interesses zoals bijvoorbeeld de betrokkenheid van het bruidspaar bij een lokale voetbalclub of werkkring?

Vraag 11:

Op welke grond zou dit onderscheid, wat het college betreft, verantwoord zijn?

Antwoord vraag 10 en 11:

Zie de beantwoording van de eerste drie vragen.

Vraag 12:

In het artikel verwijst de geïnterviewde BABS naar de scheiding tussen 'geloof' en 'staat' als grond voor de regel of gewoonte om geen verwijzingen naar religie tijdens de huwelijkssluiting toe te staan. Onderschrijft het college een dergelijke interpretatie van de scheiding tussen kerk en staat en verwoordt deze ambtenaar hier dus het standpunt van de gemeente?

Antwoord:

Wij handelen in voorbereiding op en tijdens ceremonies binnen de wettelijke kaders zoals vastgesteld in het Burgerlijk Wetboek, zie ook beantwoording van de eerste drie vragen.

Voorts wordt door de leden gesteld:

Het artikel in het RD wekt de suggestie dat de gemeente Rotterdam een volstrekt verkrampde verhouding heeft ten aanzien van geloof en religie en de grote rol die dit kan spelen voor bruidsparen op één van de belangrijkste dagen van hun leven. Natuurlijk is het zo dat er een verschil is tussen een burgerlijke huwelijkssluiting en een kerkdienst, zoals ook hoogleraar Bijsterveld aangeeft: 'Het is bijvoorbeeld niet passend om in de rol van BABS te spreken over hoe "we" het christelijk huwelijk zien.' Maar tegelijkertijd: 'Je kunt wel zeggen: Jullie zien het zo.' Des te meer zou deze ruimte gegeven moeten worden aan eenieder die niet namens de gemeente Rotterdam spreekt tijdens de huwelijkssluiting.

Vraag 13:

Deelt het college onze overtuiging dat de ontspanning die hoogleraar Bijsterveld beschrijft geboden is, en dat van een categorisch uitsluiten van verwijzingen naar religie tijdens huwelijkssluitingen op grond van de scheiding tussen kerk en staat geen sprake kan zijn?

Antwoord:

Zie de beantwoording van de eerste drie vragen.

Vraag 14:

Zo ja, hoe gaat het college voorkomen dat de in het RD beschreven praktijk zich voortzet, en de ontspanning rond religie tijdens huwelijkssluitingen bevorderen?

Antwoord:

Huwelijksvoltrekking is naast plechtig bovenal een vrolijke aangelegenheid. Daarbij hoort een ontspannen ceremonie. Dat laat onverlet dat de voltrekking of registratie in ieder geval volgens wettelijke kaders dient te gebeuren.

Gegeven alles wat we in deze beantwoording hebben meegegeven, zijn we van mening dat we de wettelijke kaders die aan het huwelijk verbonden zijn, goed weten te combineren met de individuele wensen.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten